

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W KATOWICACH**

WOOS.410.200.2020.PB

Katowice, 24 czerwca 2020

**Zarząd Województwa Śląskiego
Urząd Marszałkowski
Województwa Śląskiego
ul. Ligonia 46
40-037 Katowice**

Odpowiadając na wniosek z 2 czerwca 2020 r., znak RR-RCAS.0102.3.2020 w sprawie zaopiniowania projektu *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”*, po przeanalizowaniu dokumentów, tj. ww. projektu oraz prognozy oddziaływania na środowisko – na podstawie art. 54 ust. 1, art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn.: Dz. U z 2020r., poz. 283 ze zm.)

opiniuję pozytywnie

projekt *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”*, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Z przedłożonej do zaopiniowania dokumentacji wynika, że Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” uchwalonej przez Sejmik Województwa Śląskiego 1 lipca 2013 roku. Podstawą opracowania tego dokumentu określającego cele rozwoju regionu była uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr V/55/7/2018 w sprawie określenia zasad, trybu i harmonogramu prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, a cel aktualizacji stanowiło dostosowanie Strategii „Śląskie 2020+” do zmieniających się uwarunkowań europejskich, krajowych i regionalnych, a w szczególności głównych dokumentów strategicznych kraju, wyznaczających zakres i ramy polityki regionalnej, oraz dokumentów unijnych.

Strategia stanowi podstawowy dokument, w oparciu o który opracowywane będą dokumenty o charakterze sektorowym oraz przygotowane konkretne projekty wdrożeniowe służące osiągnięciu celów określonych w dokumencie.

Projekt Strategii składa się ze wstępu, 9 rozdziałów oraz aneksów. Rozdziały obejmują kolejno: uwarunkowania polityki rozwoju, diagnozę strategiczną (przedstawiającą następujące zagadnienia: ogólną charakterystykę województwa śląskiego, zagadnienia demograficzno-społeczne i gospodarcze, charakterystykę zasobów i problematykę ochrony środowiska, charakterystykę infrastruktury, zagadnienia dotyczące współpracy międzynarodowej, subregionalnej, zarządzania procesami rozwoju, potencjały i wyzwania dla polityki rozwoju, a ponadto analizę SWOT), charakterystykę Obszarów Strategicznej Interwencji (krajowych oraz regionalnych w ujęciu funkcjonalnym i tematycznym) oraz prognozę i trendy kształtujące procesy rozwoju regionu. Część zasadniczą dokumentu stanowi wizja, zgodnie z którą województwo śląskie do roku 2030 stanie się nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej

transformacji, zapewniając możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferując wysoką jakość życia w czystym środowisku. Osiągnięciu tego celu będzie służyć realizacja 4 celów strategicznych, którym przypisano 70 kierunków działań w ramach 12 celów operacyjnych. Dla operacjonalizacji Strategii wypracowano ponadto 12 przedsięwzięć, w ramach których uwzględniono 57 działań.

Dla 12 przedsięwzięć wskazano zakres, zamierzony efekt oraz realizowane poprzez nie cele strategiczne dokumentu. Dotyczy to m.in. następujących przedsięwzięć: „Park Śląski” – zielone serce regionu”, „Niskoemisyjne Śląskie”, „Eko Śląskie”, „Mobilne Śląskie”, „Bezpieczne Śląskie”.

W ostatniej części dokument prezentuje system wdrażania i finansowania oraz monitoringu i ewaluacji, a także aneksy.

W ramach prognozy oddziaływania na środowisko dokonano oceny wpływu celów i kierunków działań oraz przedsięwzięć wskazanych w Strategii na poszczególne komponenty środowiska: rośliny i zwierzęta oraz różnorodność biologiczną, powierzchnię ziemi, gleby i krajobraz, wody powierzchniowe i podziemne, atmosferę i klimat, zdrowie człowieka oraz dziedzictwo kulturowe. Ocena wykazała możliwość wystąpienia zarówno pozytywnych, jak i negatywnych oddziaływań, o różnym stopniu nasilenia i czasie trwania. Dla przeważającej większości kierunków zidentyfikowano szansę wystąpienia korzystnych oddziaływań. Najwięcej pozytywnych skutków z punktu widzenia środowiska przyrodniczego przyniesie realizacja celów C.1. Wysoka jakość środowiska oraz C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja i dostosowanie do zmian klimatu.

Będą one dotyczyły przede wszystkim: poprawy jakości powietrza i wód, ochrony i odtwarzania bio i georóżnorodności, adaptacji do postępujących zmian klimatu oraz podnoszenia świadomości ekologicznej.

Zidentyfikowano również ryzyko wystąpienia potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, a związane ono będzie w największym stopniu z rozwojem infrastruktury: transportowej (kołowej, szynowej, wodnej, rowerowej, centrów logistycznych), energetycznej (przesyłowej i wytwórczej, w tym wykorzystującej OZE), hydrotechnicznej (dla zapobiegania skutkom suszy i ochrony przez powodzią), turystycznej i okołoturystycznej, rozwojem działalności gospodarczej, w tym innowacyjnej, rozwojem budownictwa mieszkaniowego, czy wzrostem wykorzystania turystycznego (m.in. A.3.3, C.2.1, C.2.2, C.2.3, C.2.4, C.3.5). Wszystko to prowadzi do postępującego zagospodarowywania przestrzeni regionu i wiąże się z dalszym wzrostem presji antropogenicznej na poszczególne komponenty środowiska. Kierunki działań i typy przedsięwzięcia, w przypadku których stwierdzono potencjalne ryzyko wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na którykolwiek komponent środowiska, poddano szczegółowej analizie.

Określono rodzaj oddziaływania, zasięg przestrzenny, czas trwania i możliwość wystąpienia kumulacji niekorzystnych wpływów. Zaproponowano również rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą dla ewentualnych negatywnych wpływów. Ponadto, trafnie zauważono, że wdrażanie wskazanych rozwiązań powinno mieć miejsce na etapie planowania, przygotowywania bądź realizacji konkretnych przedsięwzięć, a ich doprecyzowanie i uszczegółowienie – wynikać z odrębnych postępowań. Oceniana Strategia cechuje się bowiem dość dużym stopniem ogólności i koncentruje się zasadniczo na wskazaniu istotnych celów rozwojowych regionu, dokładniejsze rozwiązania pozostawiając na poziom poszczególnych dokumentów branżowych.

Z ustaleń prognozy wynika ponadto, że Strategia nie wymaga poddania procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko. Jak podkreślono zapisy dokumentu mają charakter ogólny i nie wskazują działań lub przedsięwzięć inwestycyjnych, które ze względu na lokalizację, charakter czy wielkość mogłyby generować znaczące oddziaływania odczuwalne poza terytorium Polski.

Jak jednak zauważono w prognozie *„Największe ryzyko należy odnotować w odniesieniu do przedsięwzięcia „Mobilne Śląskie”, w ramach którego wskazano „prace nad szlakami transportu wodnego (Kanał Odra – Dunaj - Łaba, Kanał Śląski)”*. W przypadku faktycznej budowy kanału Odra-Dunaj-Łaba oddziaływanie miałoby charakter transgraniczny, chociaż województwo śląskie, a właściwie Rzeczpospolita Polska, mogłaby zrealizować jedynie

elementy infrastruktury położone na jej terytorium administracyjnym. Bez zgody i wzajemnej współpracy z Republiką Czeską wykonanie inwestycji nie będzie przecież możliwe. Transgraniczne oddziaływanie można więc w tym wypadku rozpatrywać właściwie wyłącznie w kontekście potencjalnego ryzyka przerwania korytarzy migracyjnych o międzynarodowym znaczeniu czy ewentualnego wpływu na zasoby wodne (przemieszczanie wód pomiędzy zlewniami Morza Czarnego i Morza Bałtyckiego, ze wszystkimi środowiskowymi tego konsekwencjami). Kanał Odra-Dunaj-Łaba jest projektem wynikającym z dokumentów rangi krajowej, a za ich realizację odpowiedzialny będzie rząd Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne etapy przygotowywania lub wdrażania inwestycji w tym zakresie będą koordynowane na poziomie krajowym, a sporządzane w związku z tym dokumenty będą zgodnie z obowiązującym prawem podlegały odrębnie procedurze oceny oddziaływania na środowisko, w tym ocenie skutków środowiskowych o zasięgu transgranicznym. W projekcie Strategii mowa jest wyłącznie o bliżej nieokreślonych pracach nad szlakami wodnymi, w związku z czym brak wyraźnych podstaw do stwierdzenia ryzyka wystąpienia znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentu, wymagającego uruchomienia procedury, o której mowa w art. 104 oraz art. 113 - 117 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku...”

W prognozie dokonano także analizy zgodności zapisów Strategii z celami środowiskowymi wybranych dokumentów międzynarodowych i krajowych. Wynika z niej spójność Strategii z 15 celami środowiskowymi ustalonymi na podstawie treści 23 wybranych dokumentów międzynarodowych i krajowych - objawiającą się wzmacniającym działaniem w ocenianych obszarach tematycznych.

W przypadku pojedynczych kierunków działań stwierdzono możliwość wystąpienia wpływu osłabiającego osiągnięcie celów niektórych dokumentów. Zróżnicowany jest jednak zakres oraz siła wsparcia poszczególnych zagadnień.

Potencjalne ryzyko osłabienia celów środowiskowych zidentyfikowano w odniesieniu do różnorodności biologicznej wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza i czynników klimatycznych, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego, wykorzystania odnawialnych i nieodnawialnych zasobów oraz zrównoważonej mobilności, a związane jest z rozwojem infrastrukturalnym regionu i dotyczy przede wszystkim infrastruktury transportowej, energetycznej, a w pewnym zakresie także turystycznej i okołoturystycznej oraz wspieraniem sektorów tradycyjnych. Oceniono je jako nieznaczące, przy uwzględnieniu stopnia ogólności dokumentu, zapisów wzmacniających osiągnięcie celów środowiskowych oraz przyjętych zasad wdrażania dokumentu.

Wyjątek stanowi potencjalne ryzyko budowy nowych dróg wodnych, których możliwy przebieg i użytkowanie znajduje się w potencjalnej kolizji z istniejącymi formami ochrony przyrody: obszarem Natura 2000 „Graniczny Meander Odry”, stanowiącym jednocześnie obszar chronionego krajobrazu „Meandry rzeki Odry”, obszarem Natura 2000 „Stawy w Brzeszczach”, parkiem krajobrazowym „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, użytkami ekologicznymi „Meandry rzeki Rudy”, „Stawy Jedlina” i „Paprocany” oraz regionalną siecią korytarzy spójności obszarów chronionych. Skala faktycznych oddziaływań i lista zagrożonych form ochrony przyrody uzależniona będzie od ostatecznego przebiegu inwestycji. W ocenie wpływu realizacji zapisów dotyczących infrastruktury transportowej na obszary chronione trzeba bowiem uwzględnić możliwość wariantowania przebiegu przedsięwzięć, jako najskuteczniejszego sposobu przeciwdziałania i minimalizacji potencjalnych zagrożeń.

Negatywne wpływy wynikające z rozbudowy lotnisk oraz zwiększenia natężenia ruchu lotniczego mogą wystąpić w przypadku obiektów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów cennych pod względem awifauny, w szczególności obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz ornitologicznych korytarzy ekologicznych (m.in. lotniska w Kaniowie czy Aleksandrowicach). Natomiast lokowanie infrastruktury wytwórczej (farmy wiatrowe, fotowoltaiczne, elektrownie wodne) na terenie lub w sąsiedztwie form ochrony przyrody, może skutkować w szczególności zajętością terenu, przekształceniami powierzchni ziemi w celu dostosowywania terenu pod inwestycję, zmianami stosunków wodnych oraz długotrwałymi oddziaływaniami na różnorodność biologiczną przez urządzenia wytwórcze, także w zakresie ograniczenia łączności ekologicznej.

Formy ochrony przyrody, a przede wszystkim wielkoobszarowe formy ochrony, takie jak parki krajobrazowe, obszary Natura 2000 czy obszary chronionego krajobrazu, mogą być na skutek wdrażania zapisów Strategii narażone na rosnącą presję turystyki (A.3.4, D.2.4, „Turystyczne Śląskie”). W odniesieniu do obszarów Natura 2000 potencjalnie najbardziej znaczące wpływy będą dotyczyły: obszaru specjalnej ochrony ptaków Beskid Żywiecki (PLB240002) oraz obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty: Beskid Żywiecki (PLH240006), Beskid Mały (PLH240023), Beskid Śląski (PLH240005), Pustynia Błędowska (PLH120014), Ostoja Środkowojurajska (PLH240009), Ostoja Kroczycka (PLH240032), Ostoja Złotopotocka (PLH240020) i Ostoja Olsztyńsko-Mirowska (PLH240015). Przy ocenie możliwego wpływu należy wziąć pod uwagę z jednej strony negatywne oddziaływania na przedmioty i stan ochrony obszarów chronionych, związane z rozwojem samej infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej, a z drugiej – z jej zwiększonym użytkowaniem. Charakter ryzyka dotyczącego wdrażania zapisów w zakresie rozwoju turystyki dla form ochrony przyrody jest zbieżny z zagrożeniami wyszczególnionymi dla bioróżnorodności i może skutkować pogorszeniem stanu przedmiotów ochrony obiektów chronionych. Największe negatywne skutki dla stanu zachowania form ochrony przyrody może mieć również rozwój narciarstwa, dlatego musi być realizowany ze szczególną ostrożnością oraz zapewnieniem pierwszeństwa ochronie zasobów przed ich eksploatacją, czy też rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej (C.1.3, D.3.3).

Reasumując, po przeanalizowaniu przedłożonej dokumentacji, należy stwierdzić, iż realizacja postanowień przedmiotowego dokumentu strategicznego nie powinna spowodować wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko pod warunkiem przestrzegania zasad i zaleceń zawartych w przedłożonej dokumentacji oraz uwzględnienia obowiązujących przepisów z zakresu ochrony środowiska oraz ochrony przyrody (w tym także konieczności uzyskania wszelkich niezbędnych decyzji administracyjnych związanych z realizacją planowanych zadań inwestycyjnych). Stosując odpowiednie rozwiązania można zapobiegać lub ograniczać w znacznym stopniu ewentualne negatywne oddziaływania na środowisko.

Możliwe oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć realizowanych w wyniku wdrożenia ww. dokumentu będzie rozpatrywane podczas procedowania możliwości realizacji poszczególnych inwestycji. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w niektórych przypadkach (*o ile występują odpowiednie przesłanki związane z rodzajem, ostatecznymi parametrami oraz lokalizacją inwestycji*), poszczególne przedsięwzięcia muszą podlegać indywidualnej analizie pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 – zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Biorąc powyższe pod uwagę, opiniuję pozytywnie przedłożony projekt *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”*, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

p.o. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Katowicach
Mirośława Mierczyk-Sawicka
podpisano elektronicznie

Kopia:
WOOS-a/a